

Posoška karizma

Poskus predstavitve Gregorja Rupnika

Žarko Rovšček

Soški ovinki nas premetavajo med vožnjo v Mojstrano – v Slovenskem planinskem muzeju je spet neka prireditel. Skrbna žena Gregorju večkrat ponudi plastenko z magnezijevim napitkom, obvezno spremljevalko, potem ko ga je oplazilo, a on se ne da. Vneto, kot bi polpreteklo in neprijetno bolezensko opozorilo hotel pomesti pod preprogo, pripoveduje o svojih nedavnih, za okrevanja kar dolgih planinskih turah.

prvenstveni zimski varianti Radovljiske v Vrhu kraj sten (Prisojnik), zimskem plezanju v spodnjem delu Stebra v Križu in ponovitvi Belač-Zupanove smeri v Šitah, o prvi slovenski alpinistični odpravi Akademskega PD na Visoki Atlas (vodja), zimskem prečanju grebenov nad Bavšico, Akademski smeri

Gregorja Rupnika, aktualnega predsednika Meddruštvenega odbora PD Posočja (MDO), prejemnika priznanja Občine Bovec (2004) in svečane listine PZS (2015), doživljam večplastno. Je karizmatična osebnost Planinske zveze na domačem terenu in širše, že več kot pol stoletja trden člen njenega organizacijskega kolesja. Vselej želi zaznati izvirni utrip planinskih društev, zato je prisoten skoraj na vseh društvenih prireditvah in shodih, resen ali z rahlim nasmeškom na obrazu, odvisno od danega trenutka in razpoloženja. Včasih je med množico preprostih navdušencev, udeležencev kakega pohoda komaj zaznaven, drugič pozdravi zbrane kot predsednik MDO, tretjič jih nagovori, ko nadomešča odsotnega predsednika Planinske zveze. Planinskih druženj se kar nabere, od delovnih na različnih nivojih, preko zborov številnih odsekov do predavanj, planinskih in drugih svečanosti, društvenih občnih zborov in žal tudi slovesov, koliko in kakšnih dogodkov, to vé najbolje on sam.

Ožje sodelavce nagovarja tudi telefonsko, s kratkimi elektronskimi naročili ali sporočili, v jutranjih urah, ki so za nekatere nemogoče. "Največjemu" pridelovalcu bovških čomp¹ in repe (njegova hudomušna pripomba) in vnetemu kozjerejcu se rana ura spodobi. Ko te po sestanku prejšnjega večera naslednji dan navsezgodaj preseneti z zabeležko, začutiš njegovo vestnost in prostovoljsko predanost – drugače v planinski organizaciji pač ne gre. "Nekaj posebnega se mi zdi njegovo vodenje sej, na katerih nihče ne more zaspiti," pravi njegov najožji sodelavec v MDO, Dušan Plesničar. Poln

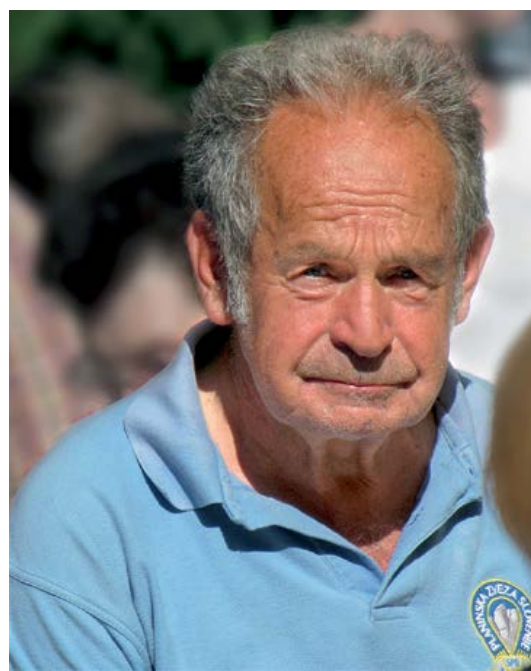
gornjskih doživetij se sredi najbolj suhoparnega razgovora rad "zapeza" v kakšen doživljaj, iskriv dogodek iz preteklosti in sledijo mu lahko le posvečeni poznavalci. "Pri tem se večkrat tako vživi, da nekako pozabi na vodenje seje /.../, pravzaprav se povsem povrne v tisti dogodek. Seveda ga potem spomnimo, da je treba z delom nadaljevati."

Plesničar še dodaja, da je skromnost Gregorjeva največja odlika, da ima običajno kratke in vsebinsko polne nagovore, kar ga loči od drugih predsednikov.

Gorniški curriculum

Pred več kot 70 leti se je rodil v številni kmečki družini v Stari Oselici v Poljanski dolini. Po domači osnovni šoli, nižji gimnaziji v Novi Gorici in srednji tehnični šoli v Ljubljani je zaključil prvostopenjski študij na Fakulteti za strojništvo.

Družinska romanja, ko so mimogrede obiskali še hribe (npr. Mrzli vrh, Blegoš, Porezen), so bila njegov prvi stik z gorskim svetom. Štirinajstleten se je vpisal v PD Ljubljana - Matica (1958), kjer je pod vodstvom prof. Pavla Kunaverja opravil tečaj gorske straže. Naslednja leta je veliko zahajal v gore in prehodil Slovensko planinsko in razširjeno pot. Alpinistični tečaj ga je pritegnil v Akademsko PD (1963). Potem je v letih 1966–1971 veliko plezal (do 130 vzponov letno). Nekdanje *Alpinistične novice* so redno poročale o njegovih podvigih, npr. o taboru Komisije za alpinizem PZS v Zahodnih Julijcih in tečaju v Grbaji (Karanfil, 1967), kjer je sodeloval kot inštruktor, o plezanju v Paklenici (1968), o prvem zimskem prečanju zahodnega dela Košute,

Gregor Rupnik
Foto: Žarko Rovšček

v JZ steni Dinare (1969–1970), o prvi jugoslovanski alpinistični odpravi na Lofote (1971) in še o čem. Presenečal je z nekaterimi solo ponovitvami. Denarna pomoč Univerzitetnega odbora zveze študentov matičnemu društvu mu je omogočila tudi plezanje s številnimi vzponi in prečnji v francoskem in švicarskem delu Centralnih Alp. Danilo Škerbinek, njegov sošolec na fakulteti in soplezalec, obnavlja spomine s skupnih doživetij, med njimi tudi iz Belač-Zupanove smeri v Šitah: "Vstop nama je dal kar precej vetra. Gregor je ušel iz smeri ter zabijal, da je bilo veselje. Ni želel polovičarskega odnosa s težko steno." Spominja se, da

¹ Krompir

je bil premalo pozoren pri preizkušanju oprimkov. "Skalna luska, ki je bila videti kot stebriček, mi je ostala v rokah ter me spravila iz ravnotežja. Drsel sem po gruščnatih policah, za kratek trenutek prestregel Gregorjev presenečeni izraz na obrazu in par metrov pod njim začutil blagodejen stisk vrvi okoli pasu. Kljub slabim razmeram me je dobro varoval. Bil je preudaren in vesten soplezalec." Ujela ju je nevihta. Med bivakiranjem ju je zasipavala sodra in kmalu je bilo mokro tudi nadomestno perilo. Drgetajoča od mraza sta dočkala jutro in v soncu zaključila vzpon na vrhu Šit.

Gregor priznava, da je v začetku, ko je kakega tečajnika vodil v plezalne smeri in bi nadobudnež lahko dobil napačno predstavo o težavnosti stene, upošteval usmeritve izkušenih sodelavcev Jožeta Melanška, Petra Sokliča in Danila Škerbineka. Slednji se spominja: "Gregor je želel vse zadeve jasno opredeliti in sprejeti rešitve. Očiten pristop tehnika. Veliko zadev smo urejali ali reševali kar vzporedno s potekom tečajev za mladinske vodnike. Inštruktorje planinske vzgoje, ki smo sodelovali na tečajih, je ob večerih enostavno zbral, da smo kar na terenu razpravljali o odprtih vprašanjih. /.../

tudi inštruktor za gibanje v gorskem svetu.

Kako dihajmo društva

V zgodnji jeseni 1972 je odslužil vojaščino v Tolminu, se naselil in oženil v Bovec. Sredi priprav na nadomestno gradnjo pogorele Skalarjeve koče na Kaninu se je takoj vključil v upravni odbor PD (predsednik 1997–1999, naslednjih 12 let podpredsednik, trenutno član častnega razsodišča). Svoje delo predsednika MDO PD Posočja (od leta 2000 dalje) označuje takole: "S takimi društvi, kot so v Posočju, je prijetno delati. V vsem času niti enkrat nismo bili nesklepčni. Probleme smo reševali sproti. To štejem v velik plus. Ob drugih nalogah je najbolj intenzivno od konca februarja do aprila, ko sem po usklajenem koledarju občnih zborov vse petke in sobote zaseden. Tako najbolj neposredno sledim, kako posamezno društvo diha."

Včasih s svojo neposrednostjo tudi preseneti. "Konec lanskega leta, en dan pred sejo MDO, na kateri smo obravnavali organizacijo tradicionalnega pohoda spomina in srečanja pri Krnskem jezeru, sem poklical predsednika PZS in mu rekel: Sedmega novembra boš pri Krnskih jezerih govornik." Mislim, da je bil daleč najprimernejši.

V reševanju sporov je razumevajoč: "Prostovoljca, ki opravlja društvene naloge, ima svoj dom in družino, ne moremo nadirati, ampak se je treba o problemih z njim lepo pogovoriti." Anka Vončina je prepričana, da vedno vé, kaj je prav, in tako tudi postopa. "Čas za izvedbo tega vedno najde in nikoli ne reče ne morem. /.../ Neizmerna dodana vrednost je, da o tem, ali bo dogovorjeno stvar opravil ali ne, ni treba nikoli podvomiti, saj besedo vedno drži."

Svojo usmeritev, da je možno s pomočjo politike kaj rešiti tudi v korist kraja ali organizacije, Gregor udejanja kot vodja gradbenega odbora KS Bovec in Kal - Koritnica. Kot predstavnik Občine Bovec v PUS Bavšica skrbi tudi za sodelovanje s PZS.

Dolgotrajna prizadevanja za razcvet organizacije, tudi bogate dogodivščine in anekdote v zvezi z njim, ga uvrščajo v kolektivni spomin planinske srenje in v njeno kroniko, med prejemnike najvišjih priznanj Planinske zveze in širše skupnosti. ●

Med odprtjem koče na Sabotinu; Gregor je skrajno desno. Arhiv PD Brda

Med mladimi

Že zgodaj ga je v društvu pritegnilo vzgojno delo z mladino (npr. sodelovanje s planinsko skupino na Osnovni šoli in Gimnaziji Ljubljana Vič). "Najpomembnejše je, da smo uspešno delovali tudi na Pedagoški akademiji, kar se ni dogajalo ne prej ne pozneje," ocenjuje plodno obdobje (1969–1971), ko je bil hkrati predsednik Akademskega PD in Mladinske komisije PZS. Takrat je začel sodelovati na tečajih za mladinske vodnike in različne inštruktorje v Šlajmarci² v Vratih.

Naloge, vprašanja ter nove in nove izzive je urejeval ter reševal sproti." Ko je vodstvo MK z obiski društev tipalo utrip dela z mladimi v planinskih društvih, ga je v Ilirski Bistrici čakalo presenečenje. Pedagog in planinski aktivist Vojko Čeligoj s sodelavci je imel že razpredeno mrežo planinskih skupin v vseh vrtcih in osnovnih šolah v občini. Gregor je tam večkrat predaval. Včasih se mu je prikradel kakšen diapozitiv, obrnjen na glavo ali zrcalno. Z vzdihom "O, pardon" se je opravičil, kar je mladim poslušalcem tako zlezlo pod kožo, da ga je naslednjič kar cel razred učencev prehitel z enoglasnim pojočim "O, pardon".

Po zaključku mandata na čelu MK so ga pritegnili v novo oblikovano Komisijo za vzgojo in izobraževanje. Postal je

² Šlajmarjev dom v Vratih